

Vlastenka Krišan: Můj příběh

Pocházím ze dnešního Srbska, ale narodila jsem se v Socialistické federativní republice Jugoslávii (SFRJ). Ze svého domu jsem se ani nepohnula, ale přesto jsem „změnila“ více států: SFRJ, Svazová republika Jugoslávie, Srbsko a Černá Hora a nakonec Republika Srbsko.

Pocházím ze české rodiny, kde se vždy mluvilo česky a moje první slova byla česká. Prarodiče se na území srbského Banátu přistěhovali v období Rakousko Uherska z území Česka. Byla to tehdy plánovaná migrace obyvatelstva, aby upevnili hranice před Osmanskou říší. Stěhovali převážně hraničáři, řemeslníci a rolníci. Tehdy byla založena i ryze česká vesnice Ablian (dnes České Selo).

Tatínek je původem z vesnice Kruščica a maminka z malebné vesničky České Selo. Do základní školy jsem chodila ve Kruščici až do 4. třídy, vyučovalo se pouze v srbštině. Doma se udržovaly tradice – oslavovali jsme katolické svátky a s rodiči jsme každou neděli chodili do kostela na bohoslužbu. O svátcích jsme se účastnili hudebních a divadelních večírků v budově Československé besedy. Po ukončení 4. třídy základní školy jsme se přestěhovali z Kruščice do vedlejšího města Bela Crkva, kde rodiče vystavěli dům. Tady nás, mě a sestru, zapojili do činnosti Československé besedy, a sice co to do folklorního, hudebního a divadelního kroužku. Bylo to krásné bezstarostné dětství. Každé prázdniny jsem strávila v Českem Selu u babičky a dědečka. Skoro všechny děti jezdili k svým příbuzným na venkov. Přes den jsme v rodinách pomáhali na zahradě, chodili hlídat krávy a každý večer se setkávali shromažďovali v budově Českého domu, kde jsme se bavili a hrály si různé hry. Po ukončení střední školy jsem se provdala a založila rodinu. Manžel byl Srb byl ortodoxního–pravoslavného náboženství.

S manželem jsem se poznala v Českem domě na tanečních zábavách. I když byl ze srbské rodiny, také chodil do českého domu. Musím podotknout, že v Bele Crkvi žilo 25 národností a žádné rozdíly mezi obyvateli nebyly. Byli to normální sousedé a děti si společně hrály, chodily do školy a nikoho ani nenapadlo dělat nějaké národnostní rozdíly.

V nově založené rodině jsme udržovali jak katolické i pravoslavné svátky. Když byly katolické svátky, tak jsme chodili k mým rodičům a při oslavě pravoslavných svátků oni chodili k nám domů.

S manželem jsme dále navštěvovali Českou besedu, kam chodili všichni naši přátelé a známí. Krásné byly masopustní zábavy, jejichž součástí byly tancovačky, divadlo, folklorní vystoupení, oslavy Silvestra aj. Manžel se stal členem správní rady České besedy. V letech 1995-1996 se Československé besedy – stejně jako ta naše – staly součástí Matice české jako zastřešující organizace po rozpadu Jugoslávie.

Začala jsem pracovat v rozhlasu jako redaktorka českého vysílání pro krajanů v našem regionu. Díky angažmá v rozhlasu mi výbor Matice české doporučil, abych se zúčastnila kurzu češtiny v Dobrušce. Tehdy jsem česky nemluvila tak dobře, jak mluvím dnes. Do české školy jsem nechodila, protože žádná nebyla.

V roce 1997 jsem poprvé v životě jela do České republiky. Tehdy jsem si to neuvědomila, ale byla to pro mě osudová návštěva. Pobyt v Dobrušce, výuka jazyka a exkurze patřily mezi momenty, kdy jsem se zamilovala do země, odkud se vystěhovali mí prarodiče. Ještě jednou děkuji vedoucí kurzu paní Aleně Obstové za krásný úvod do dějin, kultury i přírodních krás České republiky.

Navštívili jsme samozřejmě i Prahu. Celý ten měsíc pobytu byla jako ve snu.

Nevím, zda někdo z vás tento kurz absolvoval, ale pro krajanů z celého světa je to neskutečně obohacující pobyt.

Po návratu domů, jsem byla ještě více motivovaná udržovat zachovávat kulturní dědictví,

které nám zanechali naši prarodiče. V roce 2000 byl do našeho města poprvé vyslán z ČR učitel češtiny

pan Roman Grossman. To také byla velká podpora krajanům. Učitel neučil jen češtinu v Českých besedách v Bele Crkvi, Kruščici, Gaji a Českém selu, scházel se s mládeží, nacvičoval s nimi divadlo, vyučoval je folklor a bavil se s nimi. To přilákalo další zájemce o český jazyk, kteří pocházeli ze smíšených rodin, a dokonce i mládež jiných národností. Tím se zvyšoval vliv české menšiny v tomto okruhu.

Ale aby nebylo všechno tak baječné, došlo ke generačního střetu mezi vedením Matice české a Českým učitelem. Chtěli zasahovat do jeho práce, i když k tomu nebyli kompetentní.

Muselo do to toho zasáhnout české velvyslanectví a DZS, který učitele vyslal.

Mladší generace krajanů včetně mne, kteří jsme byli učiteli bližší, nakonec v roce 2001 založila

samostatný spolek Češi Jižního Banátu a učitele jsme podporovali dál.

Od roku 2006 jsem se stala jeho jehož předsedkyní. Vedení Matice české nám neumožnilo používat své prostory, tak jsme si podali žádost, a nakonec získali nový prostor od radnice.

Pokračovala jsem v rozhlasovém vysílání. V roce 2001/2002 jsem na doporučení českého učitele mohla strávit dvousemestrální studijní pobyt v ČR. Jeden semestr jsem byla v Brně a druhý v Praze. Měla jsem velkou podporu rodiny, bez ní by to nešlo. Mé děti už chodily do školy.

Po návratu ze studia jsme organizovali různé kulturní akce, např. Dny české kultury, filmové projekce atd. Iniciovala jsem vznik pěveckého souboru Bella musica, který se několikrát zúčastnil krajského folklorního festivalu v Praze. Na pořádání Dní české kultury jsme dostali grant od českého ministerstva zahraničí. Také jsme k nám zvali různé jiné krajské soubory.

Od roku 2003 jsem pravidelně organizovala jednou ročně pro členy našeho sdružení a naše přátele poznávací zájezdy do ČR. Byli velice obohacující, navštívili jsme mnoho českých hradů, zámků dalších pamětihodností. Byli jsme i v Senátu, za což děkuji tajemnici senátní krajské komise Bronislavě Vackové.

Vzhledem k nejisté situaci v Srbsku jsem se začala zajímat o pobyt v ČR. Složila jsem a stala se se v Srbsku soudní tlumočnicí. Znalost českého jazyka se stala jedním ze zdrojů mých příjmů, o čemž se mi nikdy ani nesnilo. Časem se na mě začali obracet obraceli čeští podnikatelé, kteří chtěli rozvíjet svůj business v Srbsku. Dělal jsem pro ně např. překlady různých dokladů. Pravidelně jsem jezdila na konference zahraničních Čechů, pořádaných každé dva roky v Praze. To mi umožnilo dozvědět se víc o dalších krajských komunitách ve světě.

Vzhledem k tomu, že v Srbsku se zhoršila ekonomická situace, v roce 2015 jsem odjela do Německa dělat pečovatelku. Po návratu v roce 2016 se mi ozval tehdejší šéf agentury Czech Trade s tím, že jedna česká firma hledá partnera v Srbsku. Hledali někoho, kdo jim pomůže s tlumočením při náborech zaměstnanců. To byl můj osudový příjezd do České republiky. Bylo to těžké rozhodnutí – opustit rodinu a vše, co jsem za ty roky vybudovala v rodné vlasti. Ale Českou republiku považuji za svou druhou vlast, což mi při adaptaci zde pomohlo. Další etapa začala v červnu 2016, kdy jsem se přistěhovala do Prahy. Můj pobyt se završil žádostí o české občanství. Dnes jsem hrdou občankou ČR.